

Raamatukogu viib teadmised inimesteni

Kadri Penjam
vabakutseline ajakirjanik

Raamatukogu ei ole vaid hoone täis raamatuid – tegemist on teadmistest pungil ja ettevõtmistest teoksid keskkonnaga, millega püütakse muuta raamatukogu avalikus ruumis varasemast enam märgatavaks. Selleks tullakse ruumidest välja, lugejale lähemale.

Pargiraamatukogu

Kas teadsid, et raamatukogu võib asuda ka pargis? Tartu linnaraamatukogu on juba kümme aastat mai algul toimuva kirjandusfestivali Prima Vista raames laenutanud raamatuid pargis, võimaldades ka lugeda ajalehti, mängida lauamänge ja surfata internetis. «Pargiraamatukogu on vabaks kasutamiseks kõigile – öhtusel ajal on võimalik võtta osa kirjandus-sündmustest ja vestlusringidest,» räägib Linda Jahilo Tartu linnaraamatukogust.

Sarnane võimalus on ka Võrumaa inimestel. Juba seitse aastat avab Võrumaa keskraamatukogu 1. augustil Võru kesklinna pargis pargiraamatukogu, kus toimuvad ka kirjanduslikud linnatuurid, muusikalised ja suulised ettekanded. «Sel ajal on hea võimalus viivisevabalt raamatuid tagastada ning osaleda raamatuvahetuses,» ütles Inga Kuljuse keskraamatukogust.

Looduse lugemissaal ja rannaraamatukogu

Liikudes «välisraamatukogu» ringreisiga Tallinna, leiame lastekaitsepäeval Tallinna loomaaias loo-

duse lugemissaali, mida korraldab Tallinna keskraamatukogu. Sel aastal oli tegemist kaheksandat korda toimunud ettevõtmisega. Lastega peresid ootavad sel päeval töötoad, nukuetendused, lahendatakse ristsõnu ja mõistatusi ning saab uurida loodus- ja loomaraamatuid.

Keda kisub aga pigem kollane rannaliiv ja sinine meri, siis seadke sammud, üllatus-üllatus, Tartu poole. 1940. aastate lõpus alustanud ning 2005. aastal taas elustatud ettevõtmine annab suvisel ajal tööd 13–18-aastastele noortele, kes ametis rannaraamatukogus. Mõistetavalt on raamatukogu rannaliival lahti vaid sobivate ilmade korral. Kui ilm jahe ja pilves, tegelevad samad noored raamatukogu ruumides lastega – mängitakse lauamänge, loetakse muinasjutte või tegeletakse muude vajalike toimetustega.

Bussi- ja rongisõitjad, kel soov kaasa haarata lugemisvara, saa-

Tallinnas sõidutab raamatuid buss Katarina Jee, mis on Eesti ainuke raamatukogubuss. Bussist leiavad kirjandust nii täiskasvanud kui lapsed ning seda nii eesti kui vene keeles.

vad seda teha piirilinn Valga hiljuti ukseid lahti teinud raudteega, kus Valga keskraamatukogu 150. aastapäeva puhul avati ränduriraamatukogu, mis pakub mitmes keeles lugemisvara. Kel huvi suurem, neid julgustab Valga keskraamatukogu esindaja Endla Schasmin kindlasti uudistama tulema.

Raamatukarusell keerleb

Kas raamatukogud on jõudnud lõbustusparki? Mitte päris. Tegemist on hoopis ringi liikuva raamatukoguga, mis toob suure valiku põnevaid raamatuid ja mängu lasteni, kes peavad mingil põhjusel haiglas olema. «Praeguseks on üle Eesti paigaldatud 16 haiglasse juba 33 raamatukaruselli – heategevusfondi Aitan Lapsi ja kõigi lahkete inimeste abil, kes on oma taararaha heategevusfondile annetanud, on paljud lapsed saanud haiglas viibimise ajal rõõmu ja lohutust huvitavast lugemisvarast,» selgitab raamatukogu esindaja Triin Soone. Projekti patroon Evelin Ilves on öelnud, et usub raamatutesse ning vabadusse ja fantaasiamailma, mida need lastele kingivad. «Usun raamatute tervendavasse jõusse. Raamatukaruselli idee tekkis mitmel inimesel üsna ühel ajal, see on tore algatus, mis oli n-õ õhus ning lihtsalt pidi teoks saama,» sõnas ta.

Lasteaedades tegutseb aga raamatukast. Pärnu keskraamatukogu kogub lasteaiarühmade raamatuosoone oma elektroonilisse postkasti. Seejärel otsitakse raamatud välja ning need sõidutatakse mudilasteni kord kuus

raamatukogu autoga. «Ka Võrumaa keskraamatukogu on pakumas sama võimalust – raamatuid on võimalik laenutada kolmes kohalikus lasteaias,» rõõmustab Helle Laanpere Võrumaa keskraamatukogust.

Raamatukogubuss ja raamatukogujalgratas

Need kaks isevärki transpordivahendit toovad raamatud lugejale hõlpsalt kodu lähedale kätte. Tallinnas sõidutab raamatuid buss Katarina Jee, mis on Eesti ainuke raamatukogubuss. Bussist leiavad kirjandust nii täiskasvanud kui lapsed ning seda nii eesti kui vene keeles. Igas piirkonnas, kus raamatukogu pole, peatub buss pooleks tunniks, mis annab võimaluse valida raamatuid vastavalt soovile. Täpsema sõidugraafikuga saab tutvuda www.keskraamatukogu.ee/buss.

Ilusate ilmadega võib tänaval märgata väntamas raamatukogujalgratast «Raamat paneb rattad käima». Tegemist on raamatukoguhoidjaga, kes tutvustab möödujatele raamatukogu teenuseid, õpetab kasutama tahvelarvutit ja e-lugeri ning aitab internetist infot otsida. «Raamatukogujalgratas rändas Eestisse Soomest, Espoo linnaraamatukogust 2015. aasta kevadel ning sel aastal on need võitnud juba paljude eesti-maalaste südamed. Tegemist on elamusi ja vahetut suhtlemist võimaldava teenusega, mis toob raamatud inimesteni nende igapäevastel trajektoridel,» kinnitab projektiga tegelev Triinu Seppam, kutsudes kõiki julgelt ligi astuma, kui raamatukogujalgratast tänaval silmavad.

Raamatukogu sinu kodus

Kadri Penjam
vabakutseline ajakirjanik

Selleks, et raamatud mugavalt kodus kättesaadavad oleksid, ei ole enam vaja liialt pingutada. E-raamatukogu ELLU on mugav ja lihtne võimalus hoida käsi pulsil ning saada ülevaade eesti autorite loomingust eesti ja vene keeles.

Kes veel pelgab, siis neile teadmiseks – e-raamatute laenamiseks ja lugemiseks piisab vaid internetiühendusega arvutist, tahvelarvutist või nutitelefoni. Lisaks sellele peab olema Tallinna keskraamatukogu lugeja, sest siis saavad registreeritud lugejad luua endale mugavalt konto ELLU e-raamatukogus.

«Juba möödunud aastal tunnustati Tallinna keskraamatukogu e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonda ELLU rahvusvahelise innovatsiooniahinnaga, mis annab tunnustust ja aimu selle IT-lahenduse mõjust ühiskonnas laiemalt,» sõnab Tallinna keskraamatukogu teenindusdirektor Triinu Seppam.

ELLU võimaldab lugejatel e-raamatuid laenata ja lugeda, tehes nõnda senisest kättesaadavamaks eesti autorite loomingut ja eestikeelse kirjanduse. On ääretult hea meel, et tegemist on nüüdseks kahe aasta jooksul ääretult populaarseks osunud e-keskkonnaga. ELLU e-raamatuid on laenanud rohkem kui 2700 lugejat 16 000 korral.

E-rahvusraamatukogu DIGAR

DIGAR ehk rahvusraamatukogu digitaalarhiiv on keskkond, kus lugejal on võimalus kasutada Eesti Rahvusraamatukogu kogusid ise kohale tulemata – piisab vaid arvutist või nutiseadmest, et e-raamat endale hankida.

«DIGARis on teoseid alates 16. sajandist pärit ajaloolisi välja-

andeid sisaldavate trükiste digitaalkoopiast kuni tänapäevaste e-raamatuteni. Kogus on lisaks raamatutele ajakirjad, ajalehed, helisalvestised, graafika, plakatid, kaardid, postkaardid, käsikirjad ja pisi-trükised – seda nii digiteerituna kui digitaalsel kujul,» rõõmustab laia valiku üle rahvusraamatukogu esindaja Krista Kriisa.

Haruldastest raamatutest on kogus Henriku Liivimaa kroonika käsikiri 17. sajandist ning Johannes Lorupi klaasivabriku tootekataloogid. Samamoodi on digiteeritud Eesti Vabariigi aegsed vanad kultuuriajakirjad – Varamu, Tänapäev, Eesti Kirjandus, Akadeemia, Looming ja Ajalooline Kirj. Lisaks lai valik erinevaid käsi- ja sõnaraamatuid, maakaardid ning digiteeritud postkaardid.

E-teadusinfo süsteem toob teaduse inimesele koju kätte

Kel teadushuvi suurem kui keskmisel inimesel, sel tasub heita pilk E-teadusinfo süsteemi, kus on juurdepääs maailma suurimatele teaduskirjastustele, teadusajakirjade andmebaasidele, e-raamatute, e-teatmeteoste ja e-ajakirjade kollektsioonidele. Neid saab kasutada laborist, auditooriumist või kodust lahkumata, mis teeb teadustöö tegemise eriti mugavaks. «EBSCO andmebaasides tehti 2014. aastal kokku üle 33 miljoni päringu ning loeti või salvestati 511 904 artiklit – tegemist on muljetavalda arvu teadushuvilistega. Võib öelda, et EBSCO on võitnud teadushuviliste poolehoidu – viimase nelja aasta jooksul on otsingute arv kuuekordistunud,» kinnitab Tartu Ülikooli raamatukogude kogude direktor Kristina Pai.

Vajadusel saab e-lugeri laenutada paljudest rahvaraamatukogudest.